

Војска је ту да обезбеди сигурност и стабилност земље. Хоћу да избегнемо сваки рат. Инсистирајући на интегритету ми се понашамо као свака нормална европска земља. Рат ником не доноси добро. Рећи ћу то и јасније: рат би био сигуран начин да изгубимо Косово. Јер бисмо у новом рату за Косово, поново са међународном заједницом, били сигурно поражени. Поражена страна губи Косово и Метохију. Нећемо повлачити потезе којима сигурно губимо, ма како они били прижељкивани од екстремиста са обе стране. Хоћемо мирно, интегративно решење, које успоставља стабилност и води ка просперитету.

РАТ БИ БИО ПОРАЗ

Провод за разговор са председником Републике Србије Борисом Тадићем је јубиларни, педесети број магазина „Одбрана“. Разлога има много. Дефинисање статуса Србије у овом тренутку, редефинисање националне стратегије, одлука у шта ћемо то инвестирати као народ, ситуација на српској политичкој сцени, али и у међународном окружењу, јасна слика војске која је потребна Србији, али и адекватног одговора који ће Србија имати за ту војску, интеграцијама као разрешењу националног питања, Косову као вододелници права и неправда, само су нека од покренутих питања – разлога. Одговори су ту да би нам приближили визију, објаснили одлуке, назначили потезе. Све то заједно је, између осталог, и наш живот.

Из позиције председника, како бисте најдиректније дефинисали статус Србије у овом тренутку?

– Статус Србије у овом тренутку дефинисан је политичким процесима из непосредне прошлости али, једним делом, и политичким процесима који трају неколико векова. На почетку 21. века Србија треба и у регионалном смислу и на унутрашњем плану да пронађе многе одговоре. Сада поново, као самостална држава, Србија мора да редефинише сопствену позицију и стратегијске циљеве. То није једноставно, али је и те како могуће. Стратејски циљеве се свакако намећу. Ми смо централна земља Југоисточне Европе. Све друге земље тог региона граниче се са нама. Ми смо инфраструктура за читав европски регион. Без нас се не може. С друге стране, Србија у околностима обновљене самосталности мора да дефинише своју националну стратегију и због чињенице да наш народ не живи више само у Србији, већ и у свим осталим регионалним државама. Ми нисмо били припремани, ни као народ, ни као држава, за

ове новонастале околности. Ми смо живели у бившој Југославији са једном врстом политичке и социјалне инерције. Веровали смо да ћемо живети и у оној смањеној Југославији, са Црном Гором. На крају смо остали сами. У овим околностима, имајући у виду и нашу одговорност, наш инфраструктурни, национални, геостратејски потенцијал, технолошки, економски и одбрамбени, морамо да редефинишемо и националну стратегију.

Непосредна прошлост оставила нам је додатне проблеме које морамо да решимо, међународни положај Србије је изузетно тежак. Он је последица деведесетих година прошлог века и многобројних грешака које су на међународном плану чињене. А те грешке су опет последица још бројнијих, комплексних грешака учињених на унутрашњем политичком плану. Истовремено, ми водимо преговоре о територијалном интегритету наше земље. Ми смо једина европска земља која води преговоре о свом сопственом територијалном интегритету. Кипар се суочава са сличним проблемом, али се преговори не воде. Та чињеница, сама по себи, је врло значајно упозорење. Ми, такође, нисмо испунили обавезе према међународној заједници којој припадамо, чак ни према институцијама у чијем оснивању смо и сами учествовали, као што је Хашки трибунал. Објашњавам да бисмо разумели комплексност и бизарност ситуације у којој се налазимо. Дејтонским уговором ми смо као држава, потписом тадашњег председника Милошевића, активно учествовали у формирању Хашког трибунала. Нисмо још испунили своје обавезе према Трибуналу, а оне су претпоставка нашег међународног постојања и кредибилитета.

Све су то проблеми који долазе из непосредне прошлости. Ако им додамо још и девастирану економију, велико социјално раслојавање, чак сиромаштво у појединим крајевима, које је понекад не-

подношљиво, заостајање одређених грана индустрије, многа подручја која су изгубила, у популацијском смислу, значајан део становништва – суочавамо се са реалним проблемима који морају јако брзо да се решавају. Уз све то, сви ми који живимо у овој земљи имамо на уму да проблем Косова није настао само са Милошевићем, него је настајао много раније, да практично од 1690. године ми немамо јасну концепцију како на Косову градити политику и обезбеђивати наше постојање, како налазити реалне форме за суживот са Албанцима. Ми данас у преговарачком процесу трагамо за свим тим решењима, желимо активном политиком да понудимо могућности да се без икаквих територијалних промена и нарушавања суверенитета наше земље постигне решење прихватљиво и за једну и за другу страну и обезбеди даља будућност Србије, као интегрисане европске земље. То је реална ситуација у којој се данас налазимо.

Да ли за проблеме које сте навели имамо и одговоре?

– Да, и то је оно што је добро. Кад овако разговарам са страним државницима, док набрајам све конкретне послове и проблеме са којима се наша земља суочава, они се мало забрину, јер такве проблеме немају. Али, шта нам је, ту нам је. То је наша реална ситуација, и ми је морамо на више планова у исто време разрешавати. Бранити интегритет и суверенитет земље, реформисати је, успостављати нову националну политику у новим политичким околностима, када наш народ не живи више у једној држави, што је била једноветковна стратегија српског народа. Надам се да ћемо поново живети као народ, под истим кровом, а то ће бити Европска унија. Због тога је Европска унија решење и наших националних проблема.

Поменули сте националну стратегију. Она нам, чини се, недостаје прилично дуго. Шта је за Вас окосница једне валидне српске националне стратегије за коју бисте се заложили?

– Она мора да буде поново изграђена. И то на начелу интеграција а не дезинтеграција. Ми имамо легитимно право да водимо националну политику која интегрише све делова нашег народа који живи и у суседним државама. Наравно, све то морамо чинити на начин да не доводимо у питање интегритет тих држава. То је сасвим изводљиво ако поштујемо европска начела и демократске принципе, уважавајући целовитост држава које су у нашем непосредном окружењу. То је велики задатак, веома комплексан, али и те како могућ, уз добросуседске односе, без повређивања Хелсиншке повеље и основних начела Уједињених нација. Све то чинимо у околностима у којима имамо тешкоће у економији. Било би много лакше да имамо снажнији економски раст. Зато је потребно веома пажљиво радити, хармонично развијати националну стратегију, истовремено и економију, уз обезбеђивање политичке стабилности у земљи и изграђивање добросуседских односа.

Чланство у Европској унији нема само своју политичку и економску димензију, већ има и дубоку националну димензију. Тек чланством у ЕУ ми поново испуњавамо онај национални идеал да живимо сви заједно у једној држави, или државној творевини, као што смо живели у бившој Југославији. Када границе бивају релативизоване међу нама и када, као и сваки други народ, имамо право да развијамо и чинимо ефективном и нашу националну политику. То није националистичка политика, већ национална. Моје дубоко уверење је да је чланство у Европској унији, о коме данас неки говоре у негативном контексту, једини могући начин да испунимо и свој национални циљ. То је та окосница која нам је на располагању, и која нам је природно дата новим глобалним кретањима и новим прерасподелама моћи на нивоу Балкана, Европе – у међународним токовима.

Средина, условно речено полигон за остваривање визије о којој говорите је српска политичка сцена. Како је видите?

– Српска политичка сцена је нестабилна већ скоро две деценије. У највећој мери сам посвећен управо обезбеђивању стабилности те сцене. Јер, без политичке стабилности нема никаквог напретка. То је минимални циљ, или циљ који је основна претпоставка за све остале – услов без кога се не може. Али он није довољан. Ми не можемо постављати само те минималистичке циљеве у националној, државној политици. Морамо постављати и неке више циљеве како бисмо обезбедили убрзанији развој. Пошто је било витално важно обезбедити политичку стабилност ја сам био спреман на компромис, који је имао за последицу допринос тој стабилности. Да ли је у питању формирање владе, доношење Устава са којим нисам у свим тачкама био апсолутно сагласан, разговори са свим политичким партнерима, од којих су неки идеолошки врло страни политици, у коју дубоко верујем и која је потребна Србији. Мој суштински задатак био је обезбеђивање политичке стабилности. Сада је неопходно да дефинишемо један амбициозан политички пројекат, или програм за наредних пет година, који би Србију, у тих пет, и још пет година, могао учинити у квалитативном смислу другачијом земљом. Сигурнијом, просперитетнијом и динамичнијом земљом. Данас имамо читав источни део Србије, Банат, североисточни део, средњи исток, југоисток и сам југ, који нису довољно развијени. Хармоничном територијалном развоју морамо посветити велику пажњу. Често се говори о просторном планирању. Нама треба територијално преуређење да бисмо обезбедили стабилан и равномеран развој земље.

Као последицу деведесетих година ми немамо само разорену привреду, зграде, објекте и мостове, пад морала, урушавање социјалних вредности, већ имамо дугогодишње последице на читавим простори-ма у Србији који захтевају брза преуређења, нове инвестиционе планове, привред-

не пројекте, који морају да измене лице тих делова наше земље. Не сме само Београд да се развија, нити само делови Србије. Нама су потребни нови правци развоја, нове стратегије, идеје, да користимо нове технологије, које су нам на располагању, као и чињеницу да смо у новим геополитичким околностима.

Код нас, нажалост, постоји инерција у схватању политике развоја. Ви ћете, као људи из војске, разумети да је то велики проблем. У војсци су људи научили да размишљају о стратегији и тактици. Инертност у приступу решавању проблема постаје непријатељ самог решења. Мораћемо потпуно другачијим оперативним средствима да решавамо проблеме. Ово није једноставна тема, али је свакако питање коме морамо да посветимо велику пажњу. Сматрам да Србија у наредних пет година, осим својих јасних политичких одлука у ком правцу иде, а мислим да мора да иде у правцу Европске уније, мора да дефинише и шта је то у шта инвестира. Моје мишљење је да Србија мора да инвестира у развој инфраструктуре. Корист од такве инвестиције је вишеструка, она се мултипликује и сасвим сигурно доноси резултат. Ми морамо да завршимо коридор 10 и мрежу аутопутева кроз нашу земљу. Уколико то не урадимо, бићемо у великом економском застојању. Такође, морамо да гасификујемо земљу, да доведемо јужни крак гасовода из Бугарске у Србију, а тиме учинимо и нашу производњу конкурентнијом, јер је гас јефтинији енергент. Коридор 7 морамо учинити проходним, у пуном смислу те речи, морамо завршити послове око наводњавања и регулисања токова река... Уколико то не урадимо у наредних пет година, ми ћемо сами бити криви. Онда следи период од још пет година, а следећа деценија је, убеђен сам, суштински важна за наше постојање у 21. веку. У тој деценији ми морамо да изменимо читаве елементе наше привреде, да је реструктуришемо, да учинимо нашу инфраструктуру таквом да личи на европске, да обезбедимо прилив нових инвестиција, отварање нових радних места, а то је једини и најбољи начин да обезбедимо и равномерни регионални развој – преуређење укупног живота на деловима територије Србије. То су неки елементи стратегијског плана који кандидујем

НАЦИОНАЛНИ ИДЕАЛ

Чланство у Европској унији нема само своју политичку и економску димензију, већ и дубоку националну димензију. Тек чланством у ЕУ ми поново испуњавамо онај национални идеал да живимо сви заједно у једној држави, или државној творевини, као што смо живели у бившој Југославији.

пред нашим грађанима и тражим подршку за такву стратегију.

На тој истој, политичкој сцени чини се да је енергија која је дуго недостајала – управо одсуство визије. Све то што сте поменули је у суштини Ваша визија када је Србија у питању?

– Ствари треба поједноставити. Политички Србија мора да иде у правцу Европске уније. Тај правац, тачније смер, не сме бити доведен у питање. Кретање у том смеру доноси општу корист, за економски, технолошки, културолошки развој. Како на најбољи начин да буде подупрт такав политички правац? Изградњом инфраструктуре, која нам у својој спирали обезбеђује нове инвестиције, инвестиције нова радна места, а она опет повећање стандарда, и нови круг инвестирања. Тако се и позиција у региону учвршћује, а Србија постаје незаобилазан чинилац свих политичких збивања и безбедносних питања која се покрећу на простору Балкана. Да је неко тако раније планирао развој Србије, ми данас не бисмо били у ситуацији да разговарамо о будућем статусу Косова.

Не знам да ли наша јавност уопште зна да је у бившој Југославији постојало неколико правца развоја. Један је ишао линијом Словенија–Загреб, други Плоче, Сарајево, Тузла, Осиек, а трећи стратегијски правац развоја ишао је Моравско-вардарском долином према Београду. Овај трећи правац, витално важан за Србију, није уопште развијан, а једино се Београд, као англомерација, развијао, без подршке у развоју Моравско-вардарске долине. Ми и данас трпимо последице таквог неравномерног развоја.

У том редоследу корака своје место има и онај који мења свест у правцу кретања.

– Не може се чекати да прво сви заједно променимо свест, па да онда нешто родимо. Све то иде паралелно. Са радом се мења и свест. То и теорија рада говори. Тек када човека ставите у неку нову реалну ситуацију, која захтева промену његовог понашања, за последицу имате и промену свести – нову вредност.

Напори који се чине да Косово и Метохија остану у саставу Србије заиста су велики. Редослед потеза се смењује, каква мислите да ће им бити перспектива? Каква је улога Војске у свему томе?

– Налазимо се на крају једног историјског процеса. Он има своју тешку димензију за наш народ. Преговарати о интегритету сопствене земље је чак и историјски несхватљиво. Као председник постављен сам у ту ситуацију, интегритет браним Уставом, што је моја обавеза и што ћу радити до последњег тренутка са пуном вером да ћемо га и очувати. Истовремено, тај историјски процес није почео са Милошевићем. Он је чак покушавао да га реши на свој начин, по мом мишљењу дубоко погрешно. Милошевић је уједно био и последњи председник Србије који је имао сву власт на Косову, полицију, Војску, судство. Ако томе додамо и још 400.000 лојалних грађана Србије: Срба, Горанаца, Албанаца, Рома, видећемо да је садашња ситуација драстично другачија. Сада на Косову има око 120.000 становника који су лојални грађани Србије, тамо више немамо основне елементе државне управе, постоје неки елементи образовања, имамо страну војно присуство и међународну управу.

У локалним институцијама на Косову Срби практично не учествују. Црква има значајну улогу, али не и снагу да решава конкрет-

не проблеме грађана, што и није њен посао. Од 17. века до данас скоро 700.000 Срба се иселило са Косова. У студији историјског случаја који се зове Косово и Метохија, а у чијем последњем чину ми данас учествујемо, имамо још један елемент: Србија све своје снаге мора да упрегне да очува властити интегритет. Ако то не уради, ми преузимамо одговорност за нечињење. Проблеми на Косову су огромни, као што је чињеница да нам је отежан међународни положај, са кога преговарамо о будућем статусу Косова. Србија нема идеалан положај у међународној заједници. Потребни су нам нови

импулси, неопходна нам је нова снага. То нису само нове идеје о преговарачком процесу, већ нешто што побољшава наш међународни кредибилитет и положај. Што нас чини респективном земљом у свету. Довршавање сарадње са Хашким трибуналом значајно би изменило нашу међународну позицију. Наш аргумент о очувању интегритета био би много снажније артикулисан.

Што се тиче војске, она је ту да обезбеђује сигурност, стабилност и мир. Хоћу да избегнемо сваки рат. Инсистирајући на интегритету ми се понашамо као свака нормална европска земља. Рат ником не доноси добро. Рећи ћу то и јасније: рат би био сигуран начин да изгубимо Косово. Јер бисмо у новом рату за Косово, поново са међународном заједницом, били сигурно поражени. Поражена страна сигурно губи Косово и Метохију. Нећемо повлачити потезе са којима сигурно губимо, ма како они били прижељкивани од екстремиста са обе стране. Хоћемо мирно, интегративно решење, које не успоставља нестабилност, које води ка просперитету.

Да ли се новим аргументима и новом снагом могу сматрати, бар делом, и заставе Србије унутар мировних мисија у Авганистану, Ираку...?

– У овом тренутку то није реално могуће. Пре неколико година било је. Чињеница је да свет не уважава довољно земље које не преузимају одговорност за судбину тог истог света. Одувек је било тако, а тако ће бити и у будућности. Зашто је Југославија била поштована? Зато што је преузимала одговорност. Ми смо били у мировним мисијама широм света, имали смо командне функције, били смо једни од оснивача Уједињених нација, имали озбиљну улогу у

Покрету несврстаних, наша спољнополитичка позиција била је непоредиво боља него што је то данас. Да будем потпуно искрен, ја се у спољнополитичком смислу наслањам на те добре таласе, немам неке друге. Не могу да се наслањим на Милошевићеву политику. Када бих се ослањивао на политику Србије деведесетих година, ушао бих у живо блато. Када се ослањим на политику Југославије до деведесетих, то је чврст темељ. Током мог боравка у Уједињеним нацијама скоро да не постоји нико ко се није подсетио Београда, главног града Југославије, који су сви волели и у њега радо долазили.

Раније, као министар одбране, сада као председник државе, најдиректније сте упућени у суштину војне организације. Каква је то војска која је данас потребна Србији?

– По инерцији, војска је дуго код нас посматрана као велики потрошач државног буџета. Увек сам говорио да је војска техноло-

СКУПЉАЧИ ПЕРЈА

Када једном из права уђете у неправу, много вам више времена треба да поново уђете у поштовање права. То је као када распарате јастук и када се разлети перје на све стране, много вам више времена треба да га сакупите. То је, једноставно, тако. Али, ми то можемо.

ПРЕТПОСТАВКА КРЕДИБИЛИТЕТА

Ми, такође, нисмо испунили обавезе према међународној заједници којој припадамо, чак ни према институцијама у чијем оснивању смо и сами учествовали, као што је то Хашки трибунал. Дејтонским уговором ми смо као држава, потписом тадашњег председника Милошевића, активно учествовали у формирању Хашког трибунала. Нисмо још испунили своје обавезе према Трибуналу, а оне су претпоставка нашег међународног постојања и кредибилитета.

ЖИВО БЛАТО И ЧВРСТИ ТЕМЕЉИ

Да будем потпуно искрен, ја се у спољнополитичком смислу наслањам на те добре таласе, немам неке друге. Не могу да се наслањим на Милошевићеву политику. Када бих се ослањивао на политику Србије деведесетих година, ушао бих у живо блато. Када се ослањим на политику Југославије до деведесетих, то је чврст темељ

шки потенцијал за развој. Није питање да ли председник или премијер воле или не воле војску. Србија је незамислива без војске. Поставили сте право питање, каква је то војска која је Србији потребна? Војска са почетка, средине или краја 20. века није и не може бити иста као војска на почетку 21. века. Свет се мења, а оне државе или политичке структуре које не разумеју ту промену, урушавају саму државу и саму војску. Код нас постоји жал за неким старим временима. Говори се о стотинама хиљада војника. То скоро да више ниједна војска на свету нема. Данас се иде на специјализацију војника. Професионално обучен војник преузима на себе послове десетине војника који нису у том смислу обучени. Нама је потребна војска смањена по бројности, оснажена по технолошким и борбеним капацитетима. Војска која је у стању да преузме одговорност, респектабилни чинилац у региону. Тако и земљу више поштују. Војска је у том смислу прави инструмент спољне политике земље. Ту нема никакве дилеме. Војска није и неће бити инструмент унутрашње политике.

Војска је, како год специфична институција била, увек само део друштва. Исецак друштвеног ткива на коме се можда јасније него на ширем плану преламају и виде све каузалности наше стварности. Реформе су у току, законска регулатива у процедури, шта је то што још чека Војску Србије до њеног дефинитивног уобличавања?

– Када је војска у питању сада имамо извештај вакуум. У току је реструктурисање Војске и њена реорганизација у складу са принципима НАТО, који су данас општеприхваћени модел организације војске у свету. Скоро све модерне војске света реорганизују се према тим принципима. Тај процес није довољно праћен материјалном обновом и ресурсима који побољшавају животни стандард самих војника. То је највећи проблем. Све се то дешава јер имамо озбиљне економске проблеме. Не верујем ни да би било која земља успела да их реши за то време, имајући у виду њихове размере. Проблеми се ипак што пре морају решити. Имамо на располагању војну имовину која може бити укључена на најбољи могући начин у реструктурирању војске. Имамо мртв капитал, а немамо нове уређаје везе, немамо нове оклопне точкаше, камионе, нишане, модернију авијацију. Неће бити оправдања ако то не урадимо. Сада је права прилика. Ако томе додамо и неопходност да војска изгради око 10.000 станова за своје припаднике, онда знамо у ком правцу – материјалном, економском, модернизацијском – војска мора да иде.

Она не мора да има стотине борбених авиона, као што је раније било планирано, али ће морати да има борбене хеликоптере, јер је то нама потребно. Вероватно и беспилотне летелице, модерне системе везе, модерно наоружање за своје специјалне јединице, обновљену електронику у свим доменима. Не треба излишно трошити новац, само га треба усмерити ка правим стварима. Војник би требало да има и добре и квалитетне чизме, униформу, а не само добру опрему. Тежак је посао војника. Војска несумњиво иде у правцу професионализације. Људи који су у њој остали, нису случајно ту, они су прошли селекције. Некада смо имали 78.000 војника, ићи ћемо у правцу војске са нешто испод 30.000 припадника. Такве су војске и у региону. Наша ће војска бити једна од бројнијих, а када

ВОЈСКА КОЈА ЈЕ СРБИЈИ ПОТРЕБНА

Увек сам говорио да је војска технолошки потенцијал за развој. Није питање да ли председник или премијер воле или не воле војску. Србија је незамислива без војске. Каква је то војска која је Србији потребна? Војска са почетка, средине или краја 20. века није и не може бити иста као војска на почетку 21. века. Свет се мења, а оне државе или политичке структуре које не разумеју ту промену, урушавају саму државу и саму војску.

буде била и једна од опремљенијих, постићи ћемо циљ.

Шта Србија може да учини за такву војску? Ово што је сада судбина њених припадника је „ход по граници издржљивости“.

– Јесте ход по граници издржљивости, потпуно разумем и знам да је тако. Нажалост, није често много боља ситуација ни у другим областима. Треба се само сетити да смо били светски рекордер у инфлацији пре неколико година. Наше просечне плате биле су 40 евра, што смо брзо заборавили, имали смо девизне резерве равне нули... Данас су нам девизне резерве 12 милијарди, имамо инфлацију од 6,7%, просечну плату 320 евра. Поскупели су одређене робе и услуге, али су отворене кредитне линије, људи данас ипак путују у иностранство, ипак боље живе. Знаш да то није и довољно брзо, јер ми и даље имамо у сећању живот до деведесете, а још нисмо достигли ниво производње који смо тада имали, нити тај стандард. Поготово у поређењу са окружењем. То је наш највећи проблем.

Просечна плата у Србији је 320 евра, што је, рецимо, најчешћа плата за високу стручну спрему цивила у Војсци.

– Мање су плате међу припадницима неких других војски региона, које су чак и у НАТО и у Европској унији. Мање су плате у војсци Бугарске, али су они деведесете имали неупоредиво мању плату него што је имају данас. Нас је стигла она клетва: *дабогда имао, па немао*. Ми је, нажалост, живимо.

Имате ли утисак да Војска брже ради на законској регулативи и реформама, но што је то случај у неким другим ресорсима?

– Или је мени било једноставније да подстакнем људе у војсци да брже раде. Функционално сам везан за војску, те ми је било једноставније да кажем: што пре, брже... Иде и код других.

Закон о председнику?

– У процедури је, али имамо неке друге законе које још нисмо донели, многе стратегије одлуке нас још чекају.

Интеграција су судбина света у коме живимо, мада су савезништва постојала одувек. Која је за Вас и каква права мера интегрисања Србије у овом тренутку?

– Постоји занимљив историјски податак. Једини пут – 1999. године Србија није имала ниједног савезника а ушла је у рат скоро са читавим светом. То је јединствен пример у историји, податак за Риплија, али и за анализу погубности наше некадашње политике. Објашњења нема. Последице такве политике морају да буду катастрофалне: по грађане, војску, инфраструктуру, економију, будућност земље. Ми те последице данас лечимо, и још ћемо их лечити. Ниједна земља данас не може да живи у изолацији. Наш човек неће да буде изолован. То сигурно знам. Било да живи у граду, селу, неће да буде изолован, јер зна да тако пропада. Нити му се деца школују, нити је у стању да купи телевизор, да се лечи, промени трактор, отпутује... Код нас и даље постоје политичке идеје које нуде изолацију Србији, као што ће их увек и бити, али је битно да оне губе на изборима, и да је процес интегрисања стално изражен. Када говорим о интеграцији и путу ка Европи који се не може довести у питање, увек мислим на пут у Европу са идентитетом. Постоје људи који имају бојазан да ћемо у тој Европи изгубити идентитет, писмо, веру... Нису сви православни у Србији и не пишу сви ћирилицом. Добра је околност што пишемо и латиницом, то је наша предност. Међутим, чињеница да су Бугари већ у Европској унији са свим својим ћириличним документима, као и Грци са православљем, говори нам да немамо никакву бојазан да ћемо остати без битних елемената нашег идентитета. Они су већ одбрањени.

Зашто се чини да је српском народу тако компликовано да се интегрише, пре свега у прво лице множине МИ, а онда да одреди шта је то што МИ желимо, хоћемо и можемо, у крајњој линији?

– Ми желимо у Европску унију зато што је то највећи мировни споразум међу европским нацијама и идеја очувања културног идентитета сваке појединачне нације. Огромна средства се у Европи троше на превођење докумената на све језике народа земаља чланица ЕУ. Дискусија о томе да ли треба да идемо или не треба да идемо у Европу у Србији је одувек постојала. Крајем 19. века у Парламенту се водила дискусија између напредњака и радикала на тему да ли Србија треба да уводи железницу или не. Радикали су тада били заступници идеје да ће нам железница донети бољштине, погазити децу, уништити наш патријархални начин живота и наш идентитет. Напредњаци су сматрали да треба да уведемо железницу и да се модернизujemo. На неки начин, расправа о томе да ли треба да идемо у Европу или не, наставак је те дискусије о железници... Ко ми данас понуди аргумент да смо са железницом пропали, убедите ме да не треба да улазимо у Европску унију. Пошто тог аргумента нема, идемо даље. Мој посао није да изолујем Србију, већ да стварам савезнике. Што више савезника – то боље.

Европска унија није толики проблем. Питање које се поставља је да ли тај пут води обавезно преко уласка у НАТО?

– Не води обавезно. У Европској унији постоје земље које нису чланице НАТОа, попут Аустрије, Шведске... Међутим, њихова

позиција је битно другачија од позиције Србије. Те земље ниједног тренутка нису биле са друге стране баријере. То јесте проблем. Међутим, ми смо већ постигли битан стратегијски циљ да будемо у евроатлантским интеграцијама, а то је чланство у Партнерству за мир. У тај процес интегрисања можемо ићи и даље, сматрам да је то више него неопходно. Ниво у коме је у Партнерство за мир укључена Аустрија није исти као и ниво припадности Казахстана. Ми сигурно морамо достићи ниво Аустрије. На крају ће грађани Србије одлучити да ли ћемо ући или не у НАТО, на референдуму који ће се организовати када за то дође време и о томе сигурно неће одлучити ниједан појединачни политичар, већ је то искључиво надлежност грађана Србије. А они ће донети одлуку у складу са својим интересима и ситуацијом у којој се буду налазили, а то ће, лако је претпоставити, бити окруженост земљама чланицама НАТОа.

ПРЕУЗИМАЊЕ ОДГОВОРНОСТИ

Нама је потребна војска смањена по бројности, повећана по технолошким и борбеним капацитетима. Војска која је у стању да преузме одговорност, респектабилни чинилац у региону. Тако је и земља више поштована. Војска је у том смислу прави инструмент спољне политике земље.

ТЕЖАК ЈЕ ПОСАО ВОЈНИКА

Војска несумњиво иде у правцу професионализације. Људи који су у њој остали, нису случајно ту, они су прошли селекције. Некада смо имали 78.000 војника, ићи ћемо у правцу војске са нешто испод 30.000 припадника. Такве су војске и у региону. Наша војска ће бити једна од бројнијих, а када буде била и једна од опремљенијих, постићи ћемо циљ.

То у шта верујемо нас прилично одређује као људе. Шта је то у шта Ви, после девалвација многих вредности, којима смо били сведоци, успевате да верујете?

– Јуче сам имао састанак са волонтерима који раде у Народној канцеларији. До сада је ту радило око 500 младих људи, студената. То су људи пуни наде, они хоће живот, своју шансу. Кажу да не могу да се запосле јер се свуда тражи искуство. Још увек има више људи на Бироу рада него што има послова који се нуде. Доћи ће тренутак

када ћемо ми морати да увозимо радну снагу, ако се будемо развијали динамиком коју предлажем. Да вас подсетим, ми већ у Београд увозимо радну снагу, јер неки људи неће да раде све послове. Ми данас немамо довољно занатлија. Чека нас пет мостова на Сави: други мост код Бешке, још један мост према Панчеву, винчански железнички мост, мост на Ади Циганлији и врло могуће мост према Земуну... Знате ли колико занатлија треба за тај посао? Колико финих занатских радова, озбиљних инжењера. То што неки људи неће да узму посао који им се нуди је такође једна врста недозвољеног понашања. А сви смо ми одрасли у земљи у којој је врлина одувек била – ићи према послу. Мене су у породици учили да не бежим ни од једног посла. Откад сам постао пунолетан, па до данас, радио сам многе послове. Нисам сигуран да би се баш многи данас прихватили тога што сам ја радио зарађујући на честит начин своју egzистенцију.

Управо сам то поручио тим младим људима. Да не бирају баш увек послове, што не значи да не треба да се боре за остварење својих професионалних настојања. Али ће, уколико вредно и добро раде, доћи и њихова професионална шанса. Е у то верујем. У шансу за те младе људе и мислим да то можемо да обезбедимо. Питање рада, такође нисам случајно поменуо. Нама је потребна нова етика рада. Наша средња генерација је мало уморна. Очекивала је веће шансе, а живела у немању. Када једном из права уђете у неправу, много вам више времена треба да поново уђете у поштовање права. То је као када распарате јастук и када се разлети перје на све стране, много вам више времена треба да га сакупите. То је, једноставно, тако. Али, можемо. Само оптимизмом, добрим планом, јасним вођењем, јасним стратегијским визијама и веровањем у основне вредности, у овом случају рада, елементарном дисциплином и поштовањем људских права – изградимо једну одличну земљу. ■

Драгана МАРКОВИЋ
Славољуб М. МАРКОВИЋ
Снимимо Горан СТАНКОВИЋ